

Фінансові державні гарантії шкільної освіти

Відповідно до нового *Закону України «Про освіту» /2017/*:

- Стаття 4. Забезпечення права на безоплатну освіту
 1. **Держава забезпечує:**
безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти **відповідно до стандартів освіти;**
розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої і післядипломної освіти **відповідно до законодавства.**
 2. **Право на безоплатну освіту забезпечується:**
для здобувачів дошкільної та повної загальної середньої освіти – за рахунок розвитку мережі закладів освіти всіх форм власності та їх фінансового забезпечення у порядку, встановленому законодавством, і в обсязі, достатньому для **забезпечення права на освіту всіх** громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, які постійно або тимчасово проживають на території України;
 3. **Держава гарантує усім** громадянам та іншим особам, які перебувають в Україні на законних підставах, право на безоплатне здобуття повної загальної середньої освіти відповідно до стандарту.
Держава гарантує безоплатне забезпечення підручниками (у тому числі електронними) всіх здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України №41 від 23.01.2019

- Стаття 5. Державна політика у сфері освіти
 1. ... Фінансування освіти є *інвестицією* в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави.
- Стаття 77, п.10: «Держава здійснює фінансування здобуття особою загальної середньої освіти у приватному або корпоративному закладі освіти, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів шляхом передачі такому закладу освіти цільового обсягу коштів у розмірі **фінансового нормативу** (з урахуванням відповідних коригуючих коефіцієнтів) **бюджетної забезпеченості одного учня**, який здобуває повну загальну середню освіту, та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України».

Відповідно до п.3. Ст.43 *Закону України «Про загальну середню освіту»* «Держава здійснює фінансування здобуття особою загальної середньої освіти у приватному чи корпоративному закладі освіти, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів шляхом передачі такому

закладу освіти цільового обсягу коштів у розмірі фінансового нормативу (з урахуванням відповідних коригуючих коефіцієнтів) бюджетної забезпеченості одного учня, який здобуває повну загальну середню освіту, та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України».

Формула розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України №1088 від 27.12.2017 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України №65 від 06.02.2019)

Порядок та умови надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України №6 від 14.01.2015 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України №193 від 27.02.2019)

П.2:

Одержувачами субвенції можуть бути приватні заклади загальної середньої освіти (далі - одержувачі):

- які **мають ліцензію** на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти;
- які **розпочали провадження освітньої діяльності** у сфері загальної середньої освіти **до 1 вересня року, що передує плановому бюджетному періоду**;
- щодо яких **не порушено справи про банкрутство та не прийнято рішення про визнання їх банкрутом**;
- які **не перебувають у стадії ліквідації**.

П.3: *Субвенція спрямовується на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників.*

П.3-1:

Для отримання коштів субвенції приватний заклад загальної середньої освіти **подає до 31 січня поточного року до відповідного розпорядника субвенції за місцевим бюджетом** (бюджетом міста обласного значення, м. Києва, району, об'єднаної територіальної громади) підписані керівником такого закладу **письмову заяву про надання субвенції, відомості про контингент учнів (за рівнями загальної середньої освіти), які здобувають загальну середню освіту в закладі освіти, станом на 5 січня поточного року за довільною формою, а також копії документів, які підтверджують відповідність вимогам, визначеним в абзацах третьому - сьомому пункту 2 цих Порядку та умов.**

Документи, зазначені в абзаці першому цього пункту, повертаються без розгляду, якщо приватний заклад загальної середньої освіти не відповідає вимогам, визначеним в абзацах третьому - сьомому пункту 2 цих Порядку та умов, документи подані не в повному обсязі або подані з порушенням вимог щодо їх оформлення, про що повідомляється приватний заклад загальної середньої освіти.

П.3-2:

Одержувачі щомісяця до 8 числа подають відомості про контингент учнів (за рівнями загальної середньої освіти), які здобувають загальну середню освіту в закладі освіти (станом на 5 число місяця).

На підставі даних про контингент учнів розпорядник субвенції щомісяця розподіляє та доводить до одержувачів у встановленому порядку обсяги бюджетних асигнувань.

Щомісячні бюджетні асигнування на одного учня приватного закладу загальної середньої освіти не можуть перевищувати середньомісячну суму видатків на такого учня, яка розрахована для відповідної області та м. Києва на відповідний рік згідно з формулою розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1088 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 7, ст. 270).

П.3-3:

Відповідальність за достовірність інформації, що міститься у відомостях про контингент учнів, які здобувають загальну середню освіту в приватному закладі загальної середньої освіти, несуть керівники таких закладів.

У разі встановлення контролюючими органами або судом факту використання одержувачем коштів субвенції з порушенням вимог законодавства, зокрема вимог щодо подання ним достовірної інформації про контингент учнів, кошти в сумі, що використані з таким порушенням, протягом одного місяця повертаються до відповідного місцевого бюджету, надання бюджетних коштів одержувачу припиняється і не надається протягом наступного бюджетного періоду.

Надання бюджетних коштів одержувачу також припиняється у разі виявлення ознак його невідповідності вимогам, визначеним в абзацах третьому - сьомому пункту 2 цих Порядку та умов, та у разі неподання чи несвоєчасного подання ним відомостей про контингент учнів.

П.6: За рахунок субвенції не здійснюється з 1 вересня 2016 р. фінансування закладів загальної середньої освіти (крім закладів початкової школи та приватних закладів загальної середньої освіти), кількість учнів у яких становить менше 25 осіб.

П.12: Казначейство двічі на місяць до 10 та до 25 числа перераховує субвенцію на рахунки місцевих бюджетів, відкриті в органах Казначейства, згідно з розписом державного бюджету. Облдержадміністрації здійснюють розподіл обсягу субвенції, що спрямовується приватним закладам загальної середньої освіти, між бюджетами міст обласного значення, районів та об'єднаних територіальних громад пропорційно контингенту учнів таких закладів, який застосовується для розрахунку обсягу освітньої субвенції.

Відповідно до п.3. Ст.33 *Закону України «Про загальну середню освіту»*

«Держава зобов'язана забезпечити здобуття повної загальної середньої освіти на рівні Державних стандартів загальної середньої освіти».

- Стаття 77, п.8.: «...Підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників в обсязі, визначеному законодавством, оплачується за кошти державного та місцевих бюджетів. ...

Обсяг коштів, що додатково виділяються з державного бюджету на підвищення кваліфікації педагогічних працівників, заробітна плата яких виплачується за рахунок освітньої субвенції, не може бути меншим 2 відсотків від відповідної освітньої субвенції. Обсяг коштів, що додатково виділяються з місцевих бюджетів на підвищення кваліфікації інших педагогічних і науково-педагогічних працівників комунальних закладів освіти, не може бути меншим 2 відсотків від фонду заробітної плати цих працівників».

- Відповідно до п.5. Ст.34 *Закону України «Про загальну середню освіту»*

«Виготовлення документів про загальну середню освіту здійснюється за рахунок коштів державного бюджету».

Історія питання

З перших років незалежності і до 2000 року кожна приватна школа отримувала кошти з Державного бюджету України на виконання державного стандарту освіти з розрахунку на кожного учня у якості фінансового забезпечення державних гарантій на здобуття обов'язкової загальної середньої освіти.

З 2000 року без жодних правових підстав держава залишила учнів приватних шкіл за межами фінансового забезпечення державних гарантій на освіту.

Відновлення надання бюджетних коштів (освітньої субвенції) приватним закладам освіти з розрахунку на кожного учня закріплено законами України з 5 вересня 2017 року, а розпочалося з 1 січня 2019 року.

Міжнародний досвід

*Державні субвенції на обов'язкову освіту кожного учня в недержавних школах у переважній більшості демократичних країн світу складають від **30%** (Польща) до **80%** (Норвегія, Данія, Фінляндія, Ірландія, Бельгія, Сінгапур, Австралія) витрат на дитину. Китай, Іспанія, Швеція, Нідерланди, Німеччина, країни Прибалтики, Грузія, Болгарія, Боснія і Герцеговина передбачають **однакові** кошти для державних і недержавних шкіл.*

*Державні субвенції дають **гарантії**, що учні з будь-яких сімей мають більш широкий **реальний** (а не декларативний) **вибір форм, місця та умов здобуття освіти** у відповідності до потреб їх та їхніх родин, культури та традицій кожної сім'ї.*

«Субсидувати учнів приватних шкіл і право, і обов'язок держави».

Жан де Груф, професор, радник з питань освіти ЮНЕСКО та Єврокомісії, Голова Європейської асоціації освітнього права та політики, експерт діяльності систем освіти більш ніж 40 країн світу.